NORAKSTS
Lieta Nr. A 42568808
A 01466-10/21

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2010.gada 23.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese I.Petrovska,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc sabiedrības ar ierobežotu atbildību „CPP Finanses" pieteikuma par Ekonomikas ministrijas 2008.gada 9.aprīļa lēmuma Nr. 61-7-3689 3. un 4.punkta atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvajā rajona tiesā 2008.gada 21.maijā pieņemts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „CPP Finanses" (turpmāk – pieteicējs) pieteikums par Ekonomikas ministrijas (turpmāk – atbildētāja) 2008.gada 9.aprīļa lēmuma Nr.61-7-3689 (turpmāk – Lēmums) 3.un 4. punkta atcelšanu un ierosināta administratīvā lieta.

[2] No lietas materiāliem secināms, ka ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – Centrs) 2007.gada 6.novembra lēmumu Nr.50-lg pieteicējam uzlikts par pienākumu pārtraukt pildīt ar patērētāju noslēgtajā līgumā 3.3., 5.2.2., 5.2.3.3. un 6.1.punktus un līguma pielikumā Nr.02 5.punkta noteikumu par līgumsoda 3% apmērā piemērošanu; pārtraukt pildīt šāda satura līguma un līguma pielikuma Nr.02 punktus, kurus pieteicējs un patērētāji atsevišķi nav apsprieduši, ar citiem patērētājiem noslēgtajos aizdevuma līgumos, kā arī pārtraukt piemērot līguma 5.1.2.punktā noteikto trīs dienu termiņu attiecībā uz patērētājiem jauna saistību izpildes nodrošinājuma nodrošināšanai attiecībā uz gadījumiem, kad ieķīlātais īpašums gājis bojā vai tam nodarīto bojājumu dēļ atzīsts par nelietojamu; mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas grozīt patērētājiem piedāvātajos aizdevuma līgumu projektos norādītos netaisnīgos līguma un līguma pielikuma Nr.02 noteikumus; mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ietvert noteikumu, ka patērētājiem ir tiesības uz taisnīgu kopējo kredīta izmaksu samazinājumu, ja viņš atmaksu veic pirms noteiktā termiņa, kā arī informāciju par gada % likmi, kas aprēķināta atbilstoši spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam patērētājiem piedāvātajos aizdevuma līgumu projektos; sniegt informāciju par lēmuma izpildi.

Nepiekrītot Centra lēmuma, pieteicējs to apstrīdēja atbildētājam, kas ar Lēmumu Centra lēmumu atstāja negrozītu.

[3] Uzskatot Lēmumu daļā attiecībā uz 3. un4.punktu par nepamatotu, pieteicējs iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Savā pieteikumā pieteicējs nepiekrīt Lēmumam daļā sekojošu motīvu dēļ.

[3.1] Saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu līgumsods kā saistību pastiprinājums ir pametums, ko līgumslēdzējas puses uzņemas ciest sakarā ar savu saistību neizpildi vai tās nepienācīgu pildīšanu. Līgumsodu var pievienot katram līgumam un to var noteikt gan konkrētā naudas summā, gan procentos no līguma summas nepienācīgi izpildītās vai neizpildītās daļas, kā arī kombinēti - procentu un konkrētas naudas summas veidā, kas maksājama vienreizēji vai par noteiktiem līgumsaistību izpildei noteiktiem periodiem pieaugoša soda veidā (par katru dienu, mēnesi, gadu u.tml.). Līgumsoda apmērs un tā noteikšanas metode jāparedz līgumā. Pie tam jāņem vērā, ka likums līgumsoda apmēram neparedz nekādus ierobežojumus un tas atkarīgs tikai no līgumslēdzēju brīvas gribas.

Atbildētājs savā lēmumā atsaucas uz tiesību doktrīnu, citējot tikai viena tiesību zinātnieka pārdomas par līgumsoda proporcionalitāti, kas nerada pamatu akceptēt šādu tiesību normu un jēdzienu interpretāciju Latvijas tiesību telpā. K.Torgāns norāda, ka pie samērīguma noteikšanas jāņem vērā visas kreditora intereses un parādnieka spējas, taču ne Centrs, ne arī atbildētājs sava lēmuma motīvu daļā nav vērtējuši ne kreditora intereses, ne parādnieka spējas, respektīvi, nav norādījuši uz konkrētiem lietas apstākļiem saskaņā ar kuriem šāds līgumsods būtu uzskatāms par neproporcionālu.

[3.2] Kreditora intereses, slēdzot aizdevuma līgumu, ir līgumā norādītā termiņā saņemt atpakaļ no aizņēmēja aizdoto aizdevuma summu un līgumā paredzētos līgumiskos procentus. Kreditora interesēs nav „parādnieka ekonomiska iznīcināšana". Aizdevuma līgumā paredzētais līgumsods pilda preventīvu funkciju parādnieka disciplinēšanai attiecībā uz uzņemtajām saistībām.

Attiecībā uz „parādnieka ekonomisku iznīcināšanu" pieteicējs norāda, ka Krimināllikuma 201.pants pasargā jebkuru aizdevuma ņēmēju no klajas ļaunprātības vai iedzīvošanās, kad ir sniegti aizdevumi, apzināti izmantojot aizdevuma ņēmēja smago materiālo stāvokli, un šo aizdevumu nosacījumi ir viņam pārmērīgi apgrūtinoši.

Atbildētājs, interpretējot labas ticības principu, savā lēmumā nenorāda, kāpēc kreditora interese apmierināt savu prasījumu pret parādnieku, kurš rīkojas pretēji civiltiesību pamatprincipam *pacta sunt servanda,* būtu vērtējama zemāk par parādnieka spējām, kuras, kā iepriekš minēts, lēmuma pieņemšanas procesā nemaz nav analizētas.

Centra un atbildētāja līgumsoda interpretācijas tendenci varētu vērtēt kā apdraudējumu tiesību sistēmas drošības kontekstā, jo gadījumā, ja pusēm tiek liegta iespēja izmantot līgumsodu kā tiesību institūtu saistību pastiprināšanai, tiek padarītas neprognozējamas darījumu attiecības.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2008.gada 19.jūnijā saņemti atbildētāja rakstveida paskaidrojumi. Atbildētājs pieteikumu neatzīst un uzskata par nepamatotu Lēmumā minēto apsvērumu dēļ.

[4.1] Pieteicējs pieteikumā nav minēts Līguma 6.1.apakšpunkta noteikums, kas satur šķīrējtiesas klauzulu. Savukārt pieteikumā izteikts lūgums izskatīt lietu vēlreiz pēc būtības pārsūdzētajā daļā un atcelt Lēmuma 3.punktu, kurā tiek vērtēti Līguma pielikuma Nr.02 5.punkta un Līguma 5.2.3.3.apakšpunktu noteikumi, un 4.punktu, kurā tika analizēts Līguma 6.1.apakšpunkts. Tādejādi nav saprotams, vai pieteicējs pārsūdz Lēmumu arī daļā par Līguma 6.1 .apakšpunktu.

[4.2] Atbildētājs Lēmumā atzina Līguma pielikuma Nr.02 5.punkta un Līguma 5.2.3.3.apakšpunkta noteikumus par netaisnīgiem līguma noteikumiem saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk –Likums) 5.panta otrās daļas 5.punkta, 6.panta trešās daļas 1. un 4.punkta noteikumiem, jo tie patērētāju nostāda izdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām, kā arī uzliek patērētājam, kurš neizpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu.

[4.3] Pieteicējs norāda, ka „likums līgumsoda apmēram neparedz nekādus ierobežojumus un tas atkarīgs tikai no līgumslēdzēju brīvas gribas", tomēr atbildētājas norāda, ka gadījumā, ja pakalpojuma sniedzējs slēdz līgumu ar patērētāju, likumdevējs paredzējis, ka šādā līgumā ietvertais līgumsods var tikt izvērtēts, ņemot vērā līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principa prasības.

Pieteicējs nepamatoti minēja, ka atbildētājs nav norādījis uz konkrētiem lietas apstākļiem, saskaņā ar kuriem šāds līgumsods būtu uzskatāms par neproporcionālu.

Lēmumā tika norādīts, ka no pieteicēja 2007.gada 2.augusta prasības pieteikuma Rīgas Starptautiskajai šķīrējtiesai izriet, ka neatmaksātā aizdevuma summa sastāda 5120 latus, līgumsods 3% apmērā no aizdevuma summas sastāda 153,60 latus par katru saistību neizpildes dienu, tādējādi par laika posmu no 2007.gada 28.maija līdz 2007.gada 2.augustam līgumsods sastāda 10 137,60 latus. Līdz ar to, patērētājam nokavējot maksājumu divus mēnešus, pieteicējs atgūst parāda (nokavētā maksājuma) pamatsummu dubultā apmērā. Nenoliedzami, ka šādā situācijā pieteicējs pelnīs ne tikai no aizdevuma procentiem, bet arī no līgumsoda 153,60 latu apmērā par katru nokavēto dienu, kas nav savienojams ar aizdevēja primāro interesi atgūt

parādu, un līgumsods 3% dienā no aizdevuma summas ir parādnieka spējām neatbilstošs, jo maksājams nevis no atlikušās nenomaksātās summas, bet no visas aizdevuma summas, kas arī finansiāli „iznīcina" patērētāju.

[4.4] Atbildētājs paskaidro, ka pieteicējs nepamatoti uzskata, ka atbildētājs liedz līgumslēdzēju pusēm iespēju izmantot līgumsodu. Lēmuma mērķis ir nepieļaut patērētāju tiesību pārkāpumu, savukārt, komersantiem netiek liegts iekļaut līgumos, ko slēdz ar patērētājiem, līgumsodu, kas nenostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī un nav pretrunā ar labticīguma prasībām, vai pušu interesēm un spējām proporcionālu līgumsodu.

[5] Uz tiesas sēdi procesa dalībnieki nebija ieradušies. Administratīvajā rajona tiesā 2010.gada 4.martā saņemts pieteicēja iesnieguma ar lūgumu atlikt lietas izskatīšanu sakarā ar pilnvarotā pārstāvja pārejošu darbnespēju.

Pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa konstatē, ka pieteicējs jau atkārtoti ir lūdzis atlikt lietas izskatīšanu sakarā ar pieteicēja pārstāvja pārejošu darbnespēju. Ņemot vērā, ka pieteicējs ir juridiska persona, kuras intereses ir tiesīga pārstāvēt uzņēmuma tiesīgā amatpersona, kā arī to, ka pieteicēja pilnvarotā pārstāve atkārtoti nevar ierasties uz tiesas sēdi pārejošas darbnespējas dēļ, tiesa secina, ka pieteicējam bija iespējams pilnvarot citu pārstāvi vai arī pieteicēja intereses tiesas sēdē varēja pārstāvēt tiesīgā amatpersona.

Tiesa konstatē, ka no atbildētāja un trešās personas *O.K.* lietā nav saņemti lūgumi atlikt lietas izskatīšanu.

Tiesa nekonstatē Administratīvā procesa likuma 268.pantā paredzētos apstākļus lietas izskatīšanas atlikšanai, tādējādi tiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 214.panta pirmo daļu nolēma, ka lietu ir iespējams izskatīt bez procesa dalībnieku klātbūtnes.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā, secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[7] Tiesa konstatē turpmāk norādītos lietas apstākļus.

[7.1] 2007.gada 28.februārī *O.K.* (turpmāk – Patērētājs) ar pieteicēju noslēdza Aizdevuma līgumu Nr.376 (turpmāk – Līgums) par aizdevuma 3000 latu apmērā saņemšanu ar atmaksas termiņu 2007.gada 28.maijā. Saskaņā ar 2007.gada 14.marta Līguma pielikumu Nr.01 Patērētājs papildus aizņēmās 1000 latus un saskaņā ar 2007.gada 28.marta Līguma pielikumu Nr.02 papildus vēl aizņēmās 1000latus. (lietas lapa 53-57)

[7.2] 2007.gada 12.jūlijā pieteicējs nosūtīja Patērētājam brīdinājumu par to, ka Patērētājs nav izpildījis savas saistības attiecībā pret pieteicēju, un informē, ka gadījumā, ja Patērētājs neizpildīs savas saistības līdz 2007.gada 20.jūlijam, pieteicējs vērsīsies tiesā, parāda piedziņu vēršot uz Patērētājam piederošajiem finanšu līdzekļiem, kustamu un nekustamu mantu un par labu pieteicējam ieķīlāto nekustamo īpašumu. (lietas lapa 39)

[7.3] Centra Daugavpils reģionālajā pārvaldē 2007.gada 6.jūlijā saņemts Patērētāja iesniegums ar lūgumu izvērtēt Līguma noteikumus un netaisnīgos Līguma noteikumus atzīt par spēkā neesošiem. (lietas lapa 38)

[7.4] 2007.gada 19.jūlijā Centra Daugavpils reģionālā pārvalde vēstulē Nr.l5-07/932-K-89 pieprasīja pieteicējam sniegt rakstveida skaidrojumu par Patērētāja iesniegumā minētajiem apstākļiem. (lietas lapa 41-42)

[7.5] 2007.gada 26.jūlijā Centra Daugavpils reģionālajā pārvaldē saņemta pieteicēja 2007.gada 23.jūlija atbilde, kurā pieteicējs paskaidro, ka nav pārkāpis Likumā noteikto tiesiskās vienlīdzības principu, kā arī Līgumā nav iekļauti netaisnīgi līguma noteikumi. Pieteicējs arī izskaidro brīdinājumā norādītās summas veidošanos. (lietas lapa 43-44)

[7.6] 2007.gada 2.augustā pieteicējs iesniedza prasības pieteikumu Rīgas Starptautiskajā šķīrējtiesā, lūdzot piedzīt no Patērētāja 16 281,60 latus, tiesvedības maksu un šķīrējtiesneša honorāru, piedziņu vēršot uz Patērētāja naudas līdzekļiem, kustamo un nekustamo mantu, kā arī uz ieķīlāto Patērētājam piederošo nekustamo īpašumu. (lietas lapa 47-49)

[7.7] 2007.gada 9.augustā Rīgas Starptautiskā šķīrējtiesa paziņo Patērētājam par pieteicēja iesniegto prasības pieteikumu par 16 281,60 latu piedziņu no Patērētāja, un lūdz Patērētājam līdz 2007.gada 27.augustam iesniegt atsauksmi uz prasību, norādot savus iebildumus. (lietas lapa 46)

[7.8] 2007.gada 27.augustā Centra Daugavpils reģionālajā pārvaldē saņemts Patērētāja iesniegums ar lūgumu sniegt palīdzību jautājuma atrisināšanā, jo pieteicējs jau ir iesniedzis prasību Rīgas Starptautiskajā šķīrējtiesā. (lietas lapa 45)

[7.9] 2007.gada 11.septembrī Centra Daugavpils reģionālā pārvalde nosūtīja pieteicējam atkārtotu vēstuli Nr.15-07/1231-K-89, pieprasot sniegt informāciju par Patērētāja iesniegumā minētajiem apstākļiem, kā arī par to, vai tādi paši aizdevuma līgumi ir noslēgti ar citiem patērētājiem un šādi aizdevuma līgumu projekti tiek piedāvāti arī citiem patērētājiem. (lietas lapa 59-62)

[7.10] 2007.gada 20.septembrī Centra Daugavpils reģionālajā pārvaldē saņemts pieteicēja 2007.gada 18.septembra papildu skaidrojums, kurā norādīts, ka neuzskata Līguma noteikumus par netaisnīgiem, tāpēc atsevišķi Līguma noteikumi ar patērētāju netika apspriesti. Pieteicējs ar patērētājiem panāk mutisku vienošanos par Līguma nosacījumiem, tādējādi nekādus pierādījumus Līguma noteikumu apspriešanai pieteicējs nevar iesniegt. Attiecībā par līgumsoda un līgumisko procentu summas pārsniegumu pār pamatparādu pieteicējs norāda, ka šajā summā ir iekļauta arī parāda pamatsumma. Pieteicēja ieskatā līgumsods 3% apmērā nav atzīstams par netaisnīgu. Attiecībā par Līgumā paredzēto, ka visu strīdu risināšana ir noteikta Rīgas Starptautiskajā šķīrējtiesā, pieteicējs norāda, ka netiek ierobežotas Patērētāja tiesības vērsties citā iestādē, ko Patērētājs arī ir izdarījis, vēršoties Centrā. Tādējādi pieteicēja ieskatā Līgumā paredzētais strīdu risināšanas nosacījums nav atzīstams par netaisnīgu. Pieteicējs arī paskaidro, ka komisijas maksa 120 latu apmērā ir daļa no aizdevuma pamatsummas, tā tiek aizdota, lai veiktu norēķinus aizņēmēja kredīta noformēšanai, proti, par juridisko palīdzību līguma sagatavošanā, notāra pakalpojumu apmaksai un kancelejas un valsts nodevām. (lietas lapa 63-65).

[7.11] Rīgas Starptautiskā šķīrējtiesa ar 2007.gada 25.septembra spriedumu lietā Nr.132/07 nosprieda piedzīt no Patērētāja par labu pieteicējam 16 804,13 latus. (lietas lapa 73-79)

[7.12] 2007.gada 11.oktobrī pieteicējs iesniedza Rīgas pilsētas Centra rajona tiesā pieteikumu par izpildu raksta izsniegšanu šķīrējtiesas nolēmuma izpildei pret Patērētāju. (lietas lapa 81)

[7.13] 2007.gada 6.novembrī Centrs pieņēma lēmumu Nr.50-lg, kurā uzlika par pienākumu pieteicējam pārtraukt pildīt ar patērētāju noslēgtajā līgumā 3.3., 5.2.2., 5.2.3.3. un 6.1.punktus un līguma pielikumā Nr.02 5.punkta noteikumu par līgumsoda 3% apmērā piemērošanu; pārtraukt pildīt šāda satura līguma un līguma pielikuma Nr.02 punktus, kurus pieteicējs un patērētāji atsevišķi nav apsprieduši, ar citiem patērētājiem noslēgtajos aizdevuma līgumos, kā arī pārtraukt piemērot līguma 5.1.2.punktā noteikto trīs dienu termiņu attiecībā uz patērētājiem jauna saistību izpildes nodrošinājuma nodrošināšanai attiecībā uz gadījumiem, kad ieķīlātais īpašums gājis bojā vai tam nodarīto bojājumu dēļ atzīsts par nelietojamu; mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas grozīt patērētājiem piedāvātajos aizdevuma līgumu projektos norādītos netaisnīgos līguma un līguma pielikuma Nr.02 noteikumus; mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ietvert noteikumu, ka patērētājiem ir tiesības uz taisnīgu kopējo kredīta izmaksu samazinājumu, ja viņš atmaksu veic pirms noteiktā termiņa, kā arī informāciju par gada % likmi, kas aprēķināta atbilstoši spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam patērētājiem piedāvātajos aizdevuma līgumu projektos; sniegt informāciju par lēmuma izpildi. (lietas lapa 12-21)

[7.14] 2007.gada 4.decembrī pieteicējs informējis Centru par 2007.gada 6.novembra lēmuma Nr.50-lg izpildi. (lietas lapa 82-85)

[7.15] 2007.gada 6.decembrī Centrā saņemts pieteicēja apstrīdēšanas iesniegums, kurā lūgts atcelt Centra 2007.gada 6.novembra lēmumu Nr.50-lg daļā, proti, lēmuma 1.punkta 1.1., 1.4., un 1.5.apakšpunktus, 2.punktu, izņemot daļā par Aizdevuma līguma 5.2.2.punktu, un 3.punktu, izņemot daļā par Aizdevuma līguma 5.2.2.punktu. (lietas lapa 86)

[7.16] 2007.gada 14.decembrī atbildētājs saņēma pieteicējs iesniegumu, kurā apstrīd arī Centra 2007.gada 6.novembra lēmumu Nr.50-lg daļā par Aizdevuma Līguma Pielikuma Nr.02 5.punkta un Aizdevuma līguma 5.2.3.3. un 6.1.apakšpunktu atzīšanu par netaisnīgiem līguma noteikumiem.

[7.17] 2008.gada 29.janvārī atbildētājs saņēmis trešās personas iesniegumu, kurā izklāstīti Aizdevuma līguma noslēgšanas apstākļi. (lietas lapa 87)

[7.18] 2008.gada 26.martā atbildētājs saņēmis pieteicēja paskaidrojumu, kurā norādīts, ka saskaņā ar Aizdevuma līgumu un tā Pielikumiem kopējā trešai personai izsniegtā aizdevuma apmērs sastāda 5120 latus, trešai personai netika piedāvāts vai sagatavots kredīta atmaksas grafiks uz 7 gadiem, kā arī kredīta brīvdienas nav tikušas piešķirtas, jo atmaksas grafiks ir ietverts jau pašā Aizdevuma līgumā, proti, aizdevuma atmaksa jāveic 3 mēnešu laikā. Pieteicējs arī norāda, ka trešās personas norāde uz to, ka summa katru mēnesi strauji palielinās, ir nepatiesa, jo pieteicējs, iesniedzot prasību tiesā, līgumsodu sāka rēķināt saskaņā ar Aizdevuma līguma nosacījumiem, proti, pēc 2007.gada 28.maija. Arī trešās personas norāde, ka viņš ir ieradies pie pieteicēja Rīgā, ir nepatiesa, jo pieteicējam nav izdevies ar trešo personu sazināties. (lietas lapa 88)

[7.19] Ar atbildētāja Lēmumu tika atstāts spēkā Centra 2007.gada 6.novembra lēmums Nr.50-lg apstrīdētajā daļā. (lietas lapa 24-30)

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 249.pantu, tiesa taisa spriedumu par pieteicēja norādīto pieteikuma priekšmetu, nepārsniedzot prasījuma robežas.

Pieteicējs Lēmumu ir pārsūdzējis daļā, ar kuru atbildētājs atzīst starp pieteicēju un Patērētāju noslēgtā Aizdevuma līguma 5.2.3.3.punktu un Pielikuma Nr.02 5.punktu par netaisnīgiem līguma noteikumiem, proti, ka līgumsods 3% apmērā ir uzskatāms par netaisnīgi lielu, kā arī atbildētāja Lēmuma 4.punktu, proti, par šķīrējtiesas klauzulas atzīšanu par netaisnīgu līguma noteikumu (lietas lapa 3).

Tādējādi tiesai ir jāpārbauda atbildētāja Lēmums tikai pārsūdzētajā daļā.

Tiesa atzīst, ka lietā nav strīda par iepriekš [7] punktā konstatētajiem faktiskajiem apstākļiem.

Lietā pastāv strīds, vai starp atbildētāju un trešo personu noslēgtajā Aizdevuma līgumā un Pielikumā Nr.02 ietvertie noteikumi (jau minētais attiecīgi 5.2.3.3.punkts un 5.punkts) un šķīrējtiesas klauzulas norādīšana līgumā ir uzskatāmi par tādiem, kas pārkāpj patērētāja tiesības un kas ir atzīstami par netaisnīgiem līguma noteikumiem.

[9] Likuma 5.panta otrās daļas 5.punkts nosaka, ka līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, ja tie patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām.

Saskaņā ar Likuma 6.panta trešās daļas 1.punktu par netaisnīgu uzskatāms līguma noteikums, kas ir pretrunā ar šā likuma 5.pantu;

Minētā panta trešās daļas 4.punkts nosaka, ka par netaisnīgu uzskatāms līguma noteikums, kas paredz neproporcionāli lielu līgumsodu.

No minētajām tiesību normām secināms, ka, vērtējot līgumsoda apmēru, ir jāievēro arī labticīguma prasības, kā arī līgumsoda apmērs nedrīkst būt tāds, kas nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī, proti, līgumsods nedrīkst būt arī nesamērīgi liels.

Tādējādi kā kritēriji līgumsoda proporcionalitātes izvērtēšanai ir jāņem vērā gan aizdevēja interese, kas primāri ir aizdotās summas atpakaļ saņemšana, kā arī peļņas gūšana par veikto aizdevumu procentu veidā, gan arī patērētāja iespējas izpildīt ne tikai līgumsaistības, bet arī veikt līgumsoda maksājumus, kā arī abu minēto kritēriju samērīgums.

Tiesa konstatē, ka Aizdevuma līguma 5.2.3.3.punkts paredz, ka gadījumā, ja aizņēmējs nepilda savas saskaņā ar šo līgumu uzņemtās saistības, vai izpilda tās nepilnā apmērā, viņš atsevišķi par katru līgumsaistību pārkāpumu un/vai kavējumu maksā aizdevējam līgumsodu pēc šī līguma termiņa beigām vai pirmstermiņa izbeigšanas – 3% apmērā no šī līguma aizdevuma summas par katru nokavēto saistību izpildes dienu pēc šī līguma izbeigšanas dienas.

Savukārt Pielikuma Nr.02 5.punkts paredz, ka puses vienojas, ja gadījumā aizņēmējs grafikā norādītajā termiņā neizpilda savas saistības, vai izpilda tās nepilnā apmērā, tad viņš par katru saistību nokavējuma dienu maksā līgumsodu 3% apmērā no šī pielikuma 4.punktā minētās aizdevuma summas.

Pielikuma Nr.02 4.punktā norādītā aizdevuma summa ir 5120 lati.

Savukārt no pieteicēja prasības pieteikuma Rīgas Starptautiskajai šķīrējtiesai izriet, ka prasījuma summa ir 16 281,60 lati, kas citastarpā ietver neatmaksāto aizdevuma summu 5120 latus, līgumsodu 3% apmērā no aizdevuma summas – 153,60 latus par katru saistību neizpildes dienu laika posmā no 2007.gada 28.maijam līdz 2007.gada 2.augustam, kas kopsummā sastāda 10 137,60 latus.

Tiesas ieskatā situācija, kad aprēķinātais līgumsods divas reizes pārsniedz aizdevuma pamatsummu, neatbilst labas ticības principam, jo līgumsoda summa konkrētajā gadījumā ir nesamērīgi liela attiecībā pret aizdevuma pamatsummu.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka pieteicējs rīkojas pretēji labas ticības principam, piemērojot Patērētājam tādu Aizdevuma līguma noteikumu, kurā ietvertā līgumsoda apmērs neatbilst Patērētāja spējām un nav samērojams ar pieteicēja kā aizdevēja interesēm.

Tādējādi tiesa secina, ka Aizdevuma līguma 5.2.3.3.punkts un Pielikuma Nr.02 5.punkts saskaņā ar Likuma 5.panta otrās daļas 5.punktu un 6.panta trešās daļas 1. un 4.punktu ir atzīstami par netaisnīgiem līguma noteikumiem.

[10] Saskaņā ar Likuma 6.panta trešās daļas 7.punktu par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas izslēdz vai kavē patērētāja tiesības vērsties patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs vai tiesā, paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā.

Savukārt Likuma 6.panta piektā daļa noteic, ka līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus.

Tiesa konstatē, ka Aizdevuma līguma 6.1.punkts nosaka, ka visus strīdus un domstarpības, kas jebkādi saistīti ar šo darījumu, tai skaitā ar tā noslēgšanu, kā arī, kas rodas sakarā ar šī līguma saistību izpildi, jāizskata saskaņā ar Latvijas Republikā spēkā esošo likumdošanu un šī līguma noteikumiem Rīgas Starptautiskajā šķīrējtiesā viena šķīrējtiesneša sastāvā, latviešu valodā uz iesniegto dokumentu pamata vai, pēc prasības iesniedzēja izvēles, Rīgas Centra rajona tiesā (līgumiskā piekritība).

Savā 2006.gada 7.marta spriedumā SKA-59 Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts) ir atzinis, ka Likuma 5.panta otrajā daļā ir vispārēji noteikti līgumslēdzēju vienlīdzības principa veidi, raksturojot to pazīmes. Senāta ieskatā, tiesību normās nav iespējams nosaukt visus netaisnīgos līguma noteikumus. Līdz ar to likumdevējs Likuma 5.panta otrajā daļā ir definējis vispārējas vadlīnijas tiesību normu piemērotājam, pēc kurām tas var apzināt tiesību normās *expresis verbis* nenoteiktos netaisnīgos līguma noteikumus.

Minētajā spriedumā Senāts arī atzinis, ka šķīrējtiesas klauzula ar patērētāju noslēgtā līgumā uzskatāma par netaisnīgu līguma noteikumu, ja konkrētais līguma noteikums atbilst Likuma 6.pantā noteiktajām netaisnīga līguma noteikuma pazīmēm. Tiesiskajām attiecībām, kas pakļautas patērētāju tiesību aizsardzības tiesiskajam regulējumam, ir ar likumu piešķirta augstāka aizsardzība, nekā civiltiesiskajos darījumos vispār. (*skat. Senāta 2006.gada 7.marta spriedumu lietā SKA-59*)

Ievērojot minēto, tiesa secina, ka līguma noteikums, kas paredz strīda izskatīšanu vispārējās jurisdikcijas tiesā vai šķīrējtiesā pēc prasības iesniedzēja izvēles, tāpat kā līguma noteikums par strīda izskatīšanu tikai šķīrējtiesā, rada būtisku neatbilstību pušu saistībās un pienākumos par sliktu patērētājam un nostāda to neizdevīgā stāvoklī, jo gadījumos, kad prasītājs ir aizdevējs, patērētājam nav nekādas iespējas izvairīties no strīda izskatīšanas šķīrējtiesā.

Tādējādi, gadījumā, kad pieteicējs ir vērsies ar prasību šķīrējtiesā, tiek ierobežotas Patērētāja tiesības uz strīda izskatīšanu vispārējās jurisdikcijas tiesā. Tiesa atzīst, ka šķīrējtiesas klauzula ir netaisnīga gadījumā, ja prasītājs ir pieteicējs un tas izvēlas strīdu risināt šķīrējtiesā.

Ņemot vērā, ka konkrētajā gadījumā pieteicējs strīda risināšanai ir izvēlējies vērsties tieši šķīrējtiesā, tā rezultātā ierobežojot Patērētāja tiesības uz strīda izskatīšanu vispārējās jurisdikcijas tiesā, minētais Aizdevuma līguma 6.1.punkts ir atzīstams par netaisnīgu līguma noteikumu.

[11] Pieteikumā pieteicējs norādījis, ka atbildētājam bija jāpiemēro Civillikuma un Civilprocesa likuma tiesību normas.

Senāts savā 2006.gada 7.marta spriedumā SKA-59 citastarpā arī norādījis, ka Senāta ieskatā Civillikuma Saistību tiesību daļas tiesību normas vispārēji noteic līgumslēdzēju tiesiskās attiecības (tiesību un pienākumu kopumu), savukārt Civilprocesa likuma 492.panta pirmā daļa vispārēji noteic, ka šķīrējtiesas klauzulu var ietvert jebkurā līgumā. Saskaņā ar Likuma 2.pantu likuma mērķis ir nodrošināt patērētājam iespēju īstenot un aizsargāt savas likumīgās tiesības, slēdzot līgumu ar ražotāju, pārdevēju vai pakalpojuma sniedzēju. Senāta ieskatā no minētās tiesību normas izriet, ka šis likums noteic tiesiskās attiecības darījumos, kuros viens no līgumslēdzējiem ir patērētājs.

Tādējādi Likums attiecas uz šaurāku gadījumu skaitu, tas ir, tikai uz noteiktu pirkuma un pakalpojuma līgumu daļu. Līdz ar to Senāts secina, ka Civillikuma un Civilprocesa likuma normas ir atzīstamas par vispārējām attiecībā pret Likuma tiesību normām, kas regulē to pašu tiesisko attiecību aspektu. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 15.panta septīto daļu, ja konstatē pretrunu starp vienāda juridiska spēka vispārējo un speciālo tiesību normu, vispārējo tiesību normu piemēro tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma. Līdz ar to Senāts secina, ka apgabaltiesa, noskaidrojot patērētāja līguma netaisnīga noteikuma pazīmes, pamatoti piemēroja speciālo tiesību normu, tas ir, Likuma 6.pantu, nevis Civillikuma 1592.pantu par prettiesīgi noslēgtiem līgumiem, Civillikuma 1427.pantu par gribas izteikumu un Civilprocesa likuma 492.pantu par šķīrējtiesas klauzulas iekļaušanu līgumā. (*skat. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedumu lietā SKA-59 [10] punktu*)

Ievērojot minēto, pieteicēja arguments par Civillikuma un Civilprocesa likuma normu piemērošanu konkrētajā gadījumā ir noraidāms.

[12] ņemot vērā iepriekš konstatēto, tiesa atzīst, ka atbildētāja Lēmums pārsūdzētajā daļā ir tiesisks un pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda:

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „CPP Finanses” pieteikumu par Ekonomikas ministrijas 2008.gada 9.aprīļa lēmuma Nr. 61-7-3689 atcelšanu daļā.

Spriedumu var pārsūdzēt divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas Administratīvajā apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnese (paraksts) I.Petrovska

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnese_____I.Petrovska

Rīgā, 2010.gada 23.martā.